

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00090749982 - 91185761
Konu : Soru Önergesi (7/4794)

21.11.2023

7/4794
GK 17

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 04.10.2023 tarihli ve 43452547-120.07-E.1295766 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Bolu Milletvekili Sayın Türker ATEŞ tarafından verilen 7/4794 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: DF1C1FAB-B0AC-4776-8AEB-460D07257AA4

Adres: Üniversiteler Mah. Dumlupınar Cad. No.151 Çankaya/ANKARA

Faks No: (0312) 449 13 41

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Bilgi İçin:Soru Önergeleri Birimi

Telefon No: (0312) 449 1338

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Bolu Milletvekili Sayın Türker ATEŞ'e Ait 7/4794 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-6) Karbon ayakizi hesaplaması, bir mevzuat altında zorunlu olarak talep edilebileceği gibi şirketlerin gönüllü olarak da yaptığı bir hesaplama olabilmektedir.

Şirketlerin, gönüllü karbon piyasalarında kullanmak veya “yeşil” olduklarını tüketicilerine beyan etmek üzere uluslararası standartlara göre (ISO, EN, Gold Standart veya ilgili ürün emisyon standardı gibi) yaptırdıkları “gönüllü” karbon ayakizi hesaplamaları bulunmaktadır.

Zorunlu alandaki (Emisyon Ticaret Sistemi-ETS veya Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması-SKDM gibi) karbon emisyonu hesaplama yöntemleri, doğrulama ve akreditasyon koşulları, ilgili mevzuatında düzenlenmektedir. Zorunlu alanda hesaplamaları şirketler kendisi yapmakta, hazırladıkları emisyon raporlarını akredite doğrulayıcılara doğrulatmaktadır. AB ETS altında tesis emisyonu, SKDM altında ürün emisyonu hesaplamak gerekmekte olup her ikisinin hesaplama yöntemi farklıdır.

Zorunlu alandaki hesaplamalara dair yöntemleri ve belgelendirme, doğrulama vb. koşullarını kamu kurumları belirlerken gönüllü alandakileri ilgili standart kuruluşları belirlemektedir.

Diğer taraftan, ülkemizde ulusal mevzuat kapsamında zorunlu olarak izlenen sera gazları kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 2017 yılında yayımlanmış olduğu “Sera Gazı Emisyon Raporlarının Doğrulanması ve Doğrulayıcı Kuruluşların Akreditasyonu Hakkında Tebliğ” doğrultusunda hâlihazırda tesis emisyonu raporlarını doğrulayan 9 adet Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK)'ndan akredite kuruluş bulunmaktadır.

Uluslararası ticarete rekabetçiliğimizin önemli bir unsuru haline gelecek olan emisyon azaltımı kapsamında, 2053 net sıfır hedefimiz doğrultusunda imalatta düşük emisyonlu üretim yapısına geçiş için mevcut en iyi teknikler ve gelişmekte olan temiz üretim teknolojileri, destekleyici politika önlemleri ve finansman ihtiyacı ortaya koymak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından yürütülmekte olan çelik, alüminyum, çimento ve gübre sektörlerinde yol haritaları tamamlanmak üzeredir.

Yeşil dönüşüm gerek üretimde emisyon azaltımı gerekse döngüsel ekonomi prensiplerine uygun olarak atık, su, kimyasallar vb. başlıklarda ayakizlerinin azaltımına dair politikalara yönelmeyi zorunlu kıldığından, ülkemizin yeşil dönüşüm teşvik sistemi yatırım teşvikleri ve enerji teşvikleri başta olmak üzere birden fazla mevzuat ve program altında devam etmektedir. Bu itibarla, ülkemizin teşvik sisteminde yer alan unsurların ihtiyaçlara göre yeniden ele alınması ve uluslararası kaynakların dönüşümün finansmanında kullanılmasına dair çalışmalar ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

Öte yandan, Bakanlığımız tarafından firmalarımızın Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum sürecine yönelik olarak gerçekleştirmeleri gereken karbonsuzlaşma/karbon emisyonunu azaltmaya yönelik faaliyetleri desteklenmekte olup firmalarımızın; kurumsal sürdürülebilirlik seviyesinin tespiti ve raporlanması, kurumsal sürdürülebilirliğe yönelik stratejiler geliştirilmesi,

mevcut iş modelinin sürdürülebilir hale getirilmesi, sürdürülebilir ürün geliştirme, sürdürülebilir satın alma, tedarikçi seçimini sürdürülebilir politikalara dayandırarak tedarikçi seçim kriterlerinin ve prosedürlerinin firmanın çevresel stratejisini yansıtacak şekilde belirlenmesi, çevre kirliliği ve etkilerine karşı standartların belirlenmesi ve uygulanması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan karbon salımının azaltılması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan karbon ve su ayak izinin hesaplanması, üretim süreçlerinde ortaya çıkan atıkların sürdürülebilirliğe uygun yönetimi, sürdürülebilirliğe ilişkin verilerin kontrolü, doğrulanması ve raporlanması gibi birçok alana yönelik aldıkları danışmanlığa ilişkin giderleri destek kapsamında yer almaktadır. Aynı zamanda, ürün ve süreçlerin sürdürülebilir olmasına yönelik alınan bilişim danışmanlığı giderleri ile firmanın kullandığı enerjinin daha sürdürülebilir hale getirilmesine yönelik alınan danışmanlığa ilişkin giderler de Bakanlığımızca desteklenmektedir.

Ayrıca, 5973 sayılı İhracat Destekleri Hakkında Karar çerçevesindeki Pazara Giriş Belgesi Desteğine İlişkin Genelge ile firmalarımız tarafından çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesini teminen akredite edilmiş kurum ve/veya kuruluşlardan alınan yurt dışı pazara giriş belgelerinin belgelendirme giderleri desteklenmektedir. Yeşil dönüşüm sürecinde firmaların ihtiyaç duyduğu Ecocert, Ecolabel, EPA, Lead, Leather Working Group, SRCC, Bluesign, Fairtrade ve Globalgap gibi belgelere yönelik belge/sertifika giderleri Pazara Giriş Belgeleri Desteği çerçevesinde desteklenmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında hazırlanan SKDM'nin geçiş dönemi uygulaması, raporlama yükümlülüğü ile sınırlı olarak, 1 Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlamıştır. Mali yükümlülükler, 1 Ocak 2026 tarihinde başlayacak ana uygulama döneminde gündeme gelecektir.

SKDM ile dünyada ilk kez ithalatta ürün bazında karbon fiyatlandırması yapılacaktır. SKDM kapsamında emisyonların izlenmesi ve raporlanmasına yönelik uygulama, emisyonları izleyecek dünyadaki tüm üreticiler için olduğu kadar AB kurumları, üye devlet yetkili otoriteleri ve AB'de SKDM yükümlülüklerine tabi olacak ithalatçılar açısından da yenilikler ve bilinmezlikler ihtiva etmektedir.

Bu süreçte, mevzuat ile getirilen yükümlülükler AB'de yerleşik ithalatçılar üzerinde ise de emisyon verileri ilgili ürünleri üreten üreticiler tarafından sağlanacaktır. (AB) 2023/956 sayılı SKDM Tüzüğü, yükümlülüklerini yerine getirmeyen SKDM beyan sahiplerine (AB'deki ithalatçı) uygulanacak yaptırımları düzenlemekte olup herhangi bir üçüncü ülke firmasına bir yaptırım uygulanması hukuken mümkün değildir. Öte yandan, AB ithalatçısının cezalarla karşı karşıya kalmamak adına mümkün olduğunca en doğru veriyi sağlayabilecek ihracatçılarla çalışmayı seçeceği dikkate alınmalıdır.

Bu kapsamda firmalarımızın ihtiyaç duyacağı teknik yardımın sağlanabilmesini teminen Bakanlığımız tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TİM ve TOBB işbirliği ile çeşitli odalar, birlikler, organize sanayi bölgeleri ve kalkınma ajansları nezdinde yardım masası oluşturulmaktadır.

Bununla birlikte, SKDM Tüzüğü taslak aşamada iken iki etki analizi çalışması yapılmıştır. İlki, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) tarafından Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ile "Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Potansiyel Etkisi" isimli çalışma, ikincisi Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda Dünya Bankası ile yürütülmüş olan "Türkiye'de Yeşil Büyüme ve Sürdürülebilir Toparlanma Danışmanlık ve Kapasite Geliştirme İşbirliği Programı" başlıklı projedir.

Çalışmalarda öne çıkan temel husus, SKDM'nin etkilerini azaltacak ulusal bir karbon fiyatlandırma mekanizmasının tesisi ve bu kapsamda sağlanacak gelirlerin ekonominin yeşil

dönüşümünün finansmanına aktarılmasının, ülkemizin ihracat kayıplarının telafisi ve hatta ihracat artışı yakalanmasına katkı sağlayacağıdır.

Diğer taraftan, SKDM'nin 2026'da başlayacak mali yükü esasen, ürünün emisyon yoğunluğu, AB ETS'si haftalık karbon fiyatı ve AB'nin 2034 yılına kadar vereceği ücretsiz tahsisatların azalmasına bağlı olarak kademeli olarak ortaya çıkacaktır.

SKDM Tüzüğü hâlihazırda demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik sektörlerinde belli GTİP'lerdeki ürünleri kapsamakla birlikte, Tüzüğün 2025 yılında gözden geçirilmesi esnasında kapsamın genişlemesi beklenmektedir.

Ülkemizin Avrupa Yeşil Mutabakatı başta olmak üzere, dünyada yaşanmakta olan yeşil dönüşüm sürecine adaptasyonunu sağlayarak sürdürülebilir ve yeşil bir ekonomiye geçişini desteklemek amacıyla hazırlanan Yeşil Mutabakat Eylem Planı (YMEP), 2021/15 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile 16 Temmuz 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu kapsamda, YMEP'te yer alan "1.1.2. Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının enerji yoğun ve kaynak yoğun sektörlerimize etkilerinin senaryolar bazında modellenerek sektör bazında çalışılması ve yapılması gereken eylemlerin değerlendirilmesi" eylemi çerçevesinde, etki analizi çalışmaları yapılmaktadır.